

TANTÁRGY: 04 MŰVELŐDÉSI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ISMERETEK
ALAPSZAK MEGNEVEZÉSE: ELŐADÓMŰVÉSZET
VÉGZETTSÉGI SZINT: ALAPFOKOZAT (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)

TÖRZSTANTÁRGY
Felelős szervezeti egység: Művészettörténet és Elmélet Tanszék
TANTÁRGYFELELŐS: Dr. Aknai Tamás egyetemi tanár
Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)
A tárgyat oktató: Dr. Aknai Tamás egyetemi tanár
Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

Kreditérték: 2
Oktatott félévek száma: 1
Heti óraszám: 2
Értékelés módja: Vizsga
Kötelezően választható

01. A SZAKINDÍTÁSI DOKUMENTUMOKBAN TALÁLHATÓ TANTÁRGYLEÍRÁS:

Művészettörténet

A művészettörténet tantárgy a művészetek történetének áttekintését szolgálja. A művészettörténet kurzus célja, hogy a hallgatók a modern értelmiségi műveltségképében meghatározó jelentőségű információkkal rendelkezzenek a vizualitás múltjával és jelenével kapcsolatban. A kurzusok feladata, hogy az ember teremtette látható világ korszakos jelentőségű teljesítményeivel tudatosabb, érzelmileg mélyebb kapcsolatot teremthessenek a hallgatók, hogy az emberi műveltség más szféráival párhuzamosan a vizuális művészetekben is felfedezzék a történelmi idő, a különböző társadalmi formációk, földrajzi területek jellegzetes kifejezőmódját, hogy készséget szerezzenek a vizuális művészeti minőség megítélésében. A kurzusok követelménye a tanulmányozott kultúrtörténeti korszakok művészettörténeti tartalmának - előadás és egyéni tanulmányi munka nyomán történő elsajátítása.

Irodalom

Kákosy László: Ré fiai (Művészet-286.0.; Vallás-307.0.; Túlvilághit-349.0.)

A korai civilizációk (A művészet története - sorozat.)

A klasszikus ókor (A művészet története - sorozat)

Robert Graves: Görög mítoszok I-II. (vagy) - Kerényi Károly: Görög mitológia (vagy)

Clive Foss-Paul Mogdalino: Róma és Bizánc (A múlt születése sorozat)

Marosi Ernő: A középkor művészete I. Corvina 1996

Marosi Ernő: A középkor művészete II. 1997

Entz Géza: A gótika művészete. Corvina 1973

Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Corvina 1982

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában I-II. Akadémia K. 1966

Wölfflin, Heinrich, Művészettörténeti alapfogalmak

Kelényi György: A barokk művészete. Corvina. 1985

Szentkirályi Zoltán: Az építészet világtörténete KA KV. 1980

Kampis Antal: Az impresszionizmus. Bp. 1959

Németh Lajos: A XIX. század művészete a historizmustól a szecesszióig.

Herbert Read: A modern festészet. Bp. 1965

Az expresszionizmus (Szöveggyűjtemény. Szerk.: Koczogh Ákos), Bp. 1965

Mario de Micheli: Az avantgardizmus. Bp. 1969-től több kiadásban.

Az expresszionizmus enciklopédiája. Bp. 1978
 Kassák Lajos: Az izmusok története. Bp. 1972
 Székely András: Irodalmi irányok, művészeti irányok. Bp. 1977
 A kubizmus. Válogatás a mozgalom dokumentumaiból. Bp. 1975
 Pernecky Géza: Picasso, Picasso után. Bp. 1989
 Brassai: Beszélgetések Picassóval. Bp. 1968
 A futurizmus (Szabó György). Bp. 1961
 Aknai Tamás: Schöffer. Bp. 1975

Kultúratörténet

A kultúra történetének a zeneművészi ismeretekben betöltendő helye legalább olyan mértékben bizonytalan-vitatott, mint amilyen mértékben kívánatos lenne szerintünk e tárgy határozott rögzítése a curriculumban. Tekintettel a tárgy tartalmának egyetemes jelentőségére, viszonylag könnyen igazolható előfeltevés, hogy a kultúra-civilizáció történetének egyetemes és magyar teljesítményein keresztül a kultúra és a civilizáció lényegi karakterjegyei is tükrözthetők. Ebből következik, hogy a tárgy alapkérdése a kultúra és művészet klasszifikációs vitáival függ össze. Hasonlóképpen feladata a kultúrtörténeti kurzusnak, hogy a magyar műveltség történeti periodizációjának kérdéseit áttekintse és a szaktudomány nemzetközi normáinak megfelelő mederben kísérelje meghatározni azokat. Ekképpen éppúgy érintenünk kell az ún. "megkésett fejlődés", kulturális "centrum és periféria" problémakörét, mint a reprezentáció típusainak jellegzetességeit (születés, házasság, koronázás, temetés stb.), illetve a műgyűjtemények létrejöttének fő állomásait és monumentumait.

A kurzus előadásai az egyetem falain kívül is lesznek. Alkalmanként más és más problémakör áttekintését végezzük el, elsősorban Pécs városában, a helyi múzeum művészeti gyűjteményeiben, illetve Budapesten. Az előadásokon a transzkulturációval kapcsolatos tényeket Pécs koraközépkori történetének, építészetének (sírkápolnák, katakombák) számbavételével kezdjük, majd egy kirándulást teszünk a 14. század két jelentős épületéhez, a kővágószőlősi és a cserkúti templomhoz, ahol a keresztesháborúk korának jellegzetes és datált magyar recepcióját ismerjük meg egy példásan feltárt, feldolgozott freskóciklus elemzésével. Hasonló céllal látogatjuk meg a siklósi, egykori "Karinges Ágostonosok" templomát és kolostorát, ahol egy újonnan felfedezett freskócikluson a magyar lovag és király szentek kultusza mellett a kereszténység történetének izgalmas helyi reprezentációját elemezhetjük. Még egy viszonylag távolba vezető tanulmányutat vettem tervbe. Szeretnénk hallgatóinkkal meglátogatni az Ormánság református templomépítésének legfontosabb dokumentumait. Kovácsidán, Adorjason és Kóróson szemlét tennénk a 18-19. századi magyarság igen érdekes történelmi folyamatot rögzítő díszítőművészetének tényei között. Pécsen a helyi építészettörténet reprezentatív bemutatása közben alkalmunk lesz a 13. századi "Pécsi Műhely" tevékenységét a székesegyházi kőművesházban szemügyre venni és elemezni, kulturális és történeti jelentőségét kibontani. A kurzus utolsó felében viszont a modern, 19.-20. századi magyar művészet hungarológia szempontjából érdemes vonásait kívánjuk megvizsgálni. Erre mindenképp a Modern Magyar Képtár gyűjteménye ad alkalmat, a Csontváry Múzeum mellett. Igen érdekes tanulságokkal szolgál például a 19. század egyik legjelentősebb ipartörténeti fundálása, a Zsolnay Gyár, illetve annak gyűjteménye, a Zsolnay Múzeum. A külföldön elismertté vált magyar művészek: Nemes Endre, Vásárhelyi Győző, Székely Péter munkáinak megismerése és értékelése mellett külön figyelemmel leszünk pl. a hosszú külföldi tartózkodás után hazatért művész (Martyn Ferenc) munkásságának sajátosságaira.

Irodalom:

Éles Csaba: A genti oltártól Wittenbergig - Németalföld és Németország kultúrája a 15-16. században (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1998.)
 Éles Csaba: A szépségtől a megszállottságig - Itália kultúrája 1401-1600 (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1995.)
 Grüll Tibor: Az európai művelődés története I. - A kezdetektől a reformációig (Corvina Kiadó, Budapest) [CO-0050]
 Grüll Tibor: Az európai művelődés története - Szöveggyűjtemény az I. kötethez (Corvina Kiadó, Budapest) [CO-0053]
 Kertész István: Az ókori olimpiai játékok története (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1996.)

02. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJA ÉS SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI, VALAMINT A MEGSZERZENDŐ KOMPETENCIÁK FELSOROLÁSA

A művészettörténet tantárgy a művészetek történetének áttekintését szolgálja. A művészettörténet kurzus célja, hogy a hallgatók a modern értelmiségi műveltségképében meghatározó jelentőségű információkkal rendelkezzenek a vizualitás múltjával és jelenével kapcsolatban. A kurzusok feladata, hogy az ember teremtette látható világ korszakos jelentőségű teljesítményeivel tudatosabb, érzelmileg mélyebb kapcsolatot teremthessenek a hallgatók, hogy az emberi műveltség más szféráival párhuzamosan a vizuális művészetekben is felfedezzék a történelmi idő, a különböző társadalmi formációk, földrajzi területek jellegzetes kifejezőmódját, hogy készséget szerezzenek a vizuális művészeti minőség megítélésében. A kurzusok követelménye a tanulmányozott kultúrtörténeti korszakok művészettörténeti tartalmának - előadás és egyéni tanulmányi munka nyomán történő-elsajátítása.

A kultúra történetének a zeneművészi ismeretekben betöltendő helye legalább olyan mértékben bizonytalan-vitatott, mint amilyen mértékben kívánatos lenne szerintünk e tárgy határozott rögzítése a curriculumban. Tekintettel a tárgy tartalmának egyetemes jelentőségére, viszonylag könnyen igazolható előfeltevés, hogy a kultúra-civilizáció történetének egyetemes és magyar teljesítményein keresztül a kultúra és a civilizáció lényegi karakterjegyei is tükröztethetők. Ebből következik, hogy a tárgy alapkérdése a kultúra és művészet klasszifikációs vitáival függ össze. Hasonlóképpen feladata a kultúrtörténeti kurzusnak, hogy a magyar műveltség történeti periodizációjának kérdéseit áttekintse és a szaktudomány nemzetközi normáinak megfelelő mederben kísérelje meghatározni azokat. Ekképpen éppúgy érintenünk kell az ún. "megkésett fejlődés", kulturális "centrum és periféria" problémakörét, mint a reprezentáció típusainak jellegzetességeit (születés, házasság, koronázás, temetés stb.), illetve a műgyűjtemények létrejöttének fő állomásait és monumentumait.

03. FELTÉTELEZETT TUDÁSANYAG, ELŐKÉPZETTSÉGI SZINT

Érettségi

04. A TANTÁRGY TARTALMA ÉS SZEMESZTERENKÉNTI BONTÁSA ILL. A SZEMESZTERENKÉNT 15 HETES ANNOTÁCIÓ
Kurzus típusa: *előadás*

OKTATÁSI HÉT	Kurzus típusa	MUNKAPROGRAM	
		KONTAKT ÓRA ANYAGA	
	Előadás	Az ókor nagy kultúrái, ezek tere és ideje. Az ókor helye a	

		művelődés történetében	
2.	Előadás	A görögség kultúrája és művészete	
3.	Előadás	A római civilizáció és művészet	
4.	Előadás	A korai középkor, Ravenna és Aachen, a román kor első emlékei	
5.	Előadás	A romanika	
6.	Előadás	A gótika	
7.	Előadás	A reneszánsz Itáliában	
8.	Előadás	A reneszánsz Európában és Magyarországon	
9.	Előadás	A manierizmus és barokk Itáliában	
10.	Előadás	Az európai barokk művészete és műveltsége	
11.	Előadás	A klasszicizmus	
12.	Előadás	A romantika	
13.	Előadás	Magyarország művészete a XVIII.-XIX. században	
14.	Előadás	Realista törekvések a XIX. század első felében	
15.	Előadás	Összefoglalás	
05. ÓRARENDI-OTTHONI TERHELÉS ARÁNYA			
Heti két kontaktóra mellett átlag heti két óra egyéni munka			
06. SZEMESZTER ALATTI ELLENŐRZÉS MÓDJA			
Zárthelyi dolgozat			
07. VIZSGA KÖVETELMÉNYEK ILLETVE SZIGORLATI TÉTELSOROK, VAGY ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK			
<ol style="list-style-type: none"> 1. A művészettörténeti periodizáció magabiztos ismerete 2. A tárgyalt tényanyag (alkotók, művek, keletkezési idők) ismerete <p>Alapvető bibliográfiai tájékozottság</p>			
08. A KÖTELEZŐ, ILLETVE AJÁNLOTT JEGYZETEK /IRODALOM JEGYZÉKE			
Kákosy László: Ré fiai (Művészet-286.0.; Vallás-307.0.; Túlvilághit-349.0.)			

A korai civilizációk (A művészet története - sorozat.)
 A klasszikus ókor (A művészet története - sorozat)
 Robert Graves: Görög mítoszok I-II. (vagy) - Kerényi Károly: Görög mitológia (vagy)
 Clive Foss-Paul Mogdalino: Róma és Bizánc (A múlt születése sorozat)
 Marosi Ernő: A középkor művészete I. Corvina 1996
 Marosi Ernő: A középkor művészete II. 1997
 Entz Géza: A gótika művészete. Corvina 1973
 Vayer Lajos: Az itáliai reneszánsz művészete. Corvina 1982
 Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában I-II. Akadémia K. 1966
 Wölfflin, Heinrich, Művészettörténeti alapfogalmak
 Kelényi György: A barokk művészete. Corvina. 1985
 Szentkirályi Zoltán: Az építészet világtörténete KA KV. 1980
 Kampis Antal: Az impresszionizmus. Bp. 1959
 Németh Lajos: A XIX. század művészete a historizmustól a szecesszióig.
 Herbert Read: A modern festészet. Bp. 1965
 Az expresszionizmus (Szöveggyűjtemény. Szerk.: Koczogh Ákos), Bp. 1965
 Mario de Micheli: Az avantgardizmus. Bp. 1969-től több kiadásban.
 Az expresszionizmus enciklopédiája. Bp. 1978
 Kassák Lajos: Az izmusok története. Bp. 1972
 Székely András: Irodalmi irányok, művészeti irányok. Bp. 1977
 A kubizmus. Válogatás a mozgalom dokumentumaiból. Bp. 1975
 Perneczky Géza: Picasso, Picasso után. Bp. 1989
 Brassai: Beszélgetések Picassóval. Bp. 1968
 A futurizmus (Szabó György). Bp. 1961
 Aknai Tamás: Schöffer. Bp. 1975

Éles Csaba: A genti oltártól Wittenbergig - Németalföld és Németország kultúrája a 15-16. században (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1998.)
 Éles Csaba: A szépségtől a megszállottsáig - Itália kultúrája 1401-1600 (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1995.)
 Grüll Tibor: Az európai művelődés története I. - A kezdetektől a reformációig (Corvina Kiadó, Budapest) [CO-0050]
 Grüll Tibor: Az európai művelődés története - Szöveggyűjtemény az I. kötethez (Corvina Kiadó, Budapest) [CO-0053]
 Kertész István: Az ókori olimpiai játékok története (Nemzeti Tankönyvkiadó Universitas, Budapest, 1996.)

09. A TANTÁRGY TÁRGYI SZÜKSÉGLETEI ÉS ELLÁTOTTSÁGA

A tantárgy tárgyi ellátottsága kielégítő. Az oktatás alaptevékenységéhez tartozó feltételek adottak, továbbá a szükséges projektor és vetítővászon is rendelkezésre áll.

10. TANTÁRGYI VONATKOZÁSÚ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KUTATÁSOK KÖVETÉSÉNEK MÓDSZERE

Saját alkotói tevékenység mellett a szakirányú publikációk beszerzése és tanulmányozása, internet, konferenciák, stb.

11. A TÁRGY MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MÓDSZEREI, FEJLESZTÉSI POLITIKÁJA

A 10. pontban vázoltak beemelése az oktatásba.

12. KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

Lásd a 07. Pont